Robert t. & Wilhelm Bergman

1850 – 1857

Herr E. W. Bergman
Stockholm.

Upsala d. 3/1 50.

Min lilla älskade Broder!

Nåd vare med dig! Nåd af Gudi vårom Fader och Herranom Jesu Christo! Detta är det bästa, jag kan önska, nåd att blifva ett Guds barn, få syndernas förlåtelse, ett rent hjerta och på sistone det eviga lifvet. Käre Broder förspill ej denna nåden, då den dig bjudes! Guds Ande har mycket arbetat på ditt hjerta, måtte det ej vara förgäfves! Kom ihåg, att vi måste strida emot allt det inneboende onda, vi måste alltid söka kufva och bekämpa det, och alltmer vänja oss att föra de vapen, som för det ändamålet äro oss gifna, neml. Guds Ord och bönen.

Wet du Wilhelm, att det är så roligt, då man i det inre öfverensstämmer, då man, icke blott barn af samma jordiske, utan äfven af samma himmelske Fader, vandrar tillsammans i endrägt och kärlek till sitt hem deruppe. Och då man redan här kan förnimma förnöjelse och frid, huru saligt skall det då ej blifva, då man engång hunnit dit!

Här hafva vi så trefligt tillsammans Carl och jag. Wi börja och sluta vår dag vanligtvis med gemensam bön. Äro för öfrigt alldeles ensamme i tysthet och frid, utom då vi någongång träffa någon af våra älskade vänner såsom Torén, Håkansson & Edvall &c. I dag hafva vi varit till Nattvarden.

Inneliggande bref till Magister Falk torde du vara god och tillställa honom med det första. Tappa ej bort och glöm det ej heller!

Helsa nu Pappa, Mamma, Henrika, Gustaf, Emil, Carl, Morbror, Maria, och om det ej blir allför be[illegible]värligt att helsa till så många, äfven Johanna och Anna, samt för öfrigt alla vänner, som fästa något afseende på helsningar från

Mannus broder

Robert.

Stockholm d. 14 Maj 1856.

Kära Bröder!

Jag ämnade redan i går att skrifva till Eder, men som jag tog för afgjordt att Pappa då wille skrifva, så ansåg jag det bättre att spara till i dag. Jag och Annie äro nu i staden väntande på Transit i hopp att Bessy är der om bord, men vi hafva här fått höra att den ej kan hitförväntas förr än kl. 8 eller 9 på afton, så att jag icke i dag hinner underrätta Eder om hennes hitkomst. Hon har ting skrifvit, så att vi i öfrigt sväfva i fullkomlig okunnighet om hon är med eller icke.

Mina krafter hafva under dessa varma dagar märkligt tilltagit, jag har gjort vandringar till Manilla & Rosendal, och skulle icke stundtals hosta och stundtals ondt i bröstet påminna mig om den inneboende sjukdomen, så skulle jag lätteligen kunna glömma bort att jag vore behäftad med den. Wädret har naturligen i Upsala varit lika vackert som här, men I hafven icke kunnat se att vattnet alls

morgnar varit spegelklart och att thermom[eter]
igår visade 18½, i dag 21½ grader.

Edra skrifningar torde väl nu vara
öfverstandna och jag hoppas I underrätten oss
om förloppet. I ären naturligtvis ännu ovissa om
utgången, men I veten dock om det varit svårt
eller lätt, och i Svenskan kunna blotta ämnena
upplysa oss derom. När I i något ämne an-
mälen eder till tentamen, så torden I kunna
få höra huru det gått.

Som I sen, skrifver jag mera för att
låta eder få ett bref att bryta än derför
att jag har något godt att säga. Allt godt
måtte sägas inifrån. – Farväl nu, kära
Bröder! Roligt skall bli att se eder åter
utan examensbördan på [illegible] och bok-
dammet i hufvudet!

Anna helsar.

Brodren
Robert

Näsbyn den 1 October 1856.

Min älskade Broder!

Tack för ditt bref af den 23 sistl. det har warit mig så efterlängtat att få höra något från Dig.

Käreste Broder! nu har jag just icke tillfälle att något länge tala med dig på detta papper, emedan post-timman redan är inne, dock wet jag genom egen erfarenhet att du gerna tar emot mina rader, om ock af huru innehåll som helst. Som Du wet så har jag warit så upptagen af mina yttre göromål denna tid att jag litet fått tänka på annat, men wäl likwist har du denna tid synnerligast warit min fågelslugare, i mina tankar. Det känner mig nu helt annars än förr, nästan i allting, så wäl i det yttre som inre, Gud göre mig helt aberoende af att för utan min Fader i himmelen

Jag måste afbryta mitt samtal, ehuru jag
nu skulle haft lust att tala med dig i
många saker tg Båten måste afsändas.
med Dig
Robert har nu warit här nu i 1 1/2 wecka
wi gå nu på med reparationer å bygg
ning, så fort som möjligt, bi att
många förändringar hafwa, wi öfwer
gjort å Byggningen så att då du
kommer hit skall du knapt känna
igen dig. Robert är rask tio sen
håba. Gud låte hanom så få fort
farande på wara. Anni må äfwå
wäl, och tycktes må trifwas åfwen
Din
Johannes –

Käre Broder!

Jag helsar dig hjertligt, men har intet att skrifva. Mitt hjerta dömmer mig, och då kan man ej tala om annat än yttre. Gud vare oss, syndare, nådig! När nöden blir rätt kännbar, kommer nog hjelpen; derom tviflar jag ej, men hur känna nöden? Frid vare med dig och välsignelse under din yttre och inre förberedelse. Min hälsa synes ovanligt god. — Jag tror mig vara dig trofast tillgifven, men känner, ehuru svagt, likson en syndens dom öfver mig och kan derföre ej tänka på dig eller ett möte med dig utan en viss fruktan, härrörande af medvetande om synd.

Din

Robert

Näsby d. 2 Dec. 1856.

Käre Broder!

Ehuru jag väl känner ditt
större allvar och din djupare=
känsla af fallet, kan jag
icke underlåta att sända dig
några varnande rader. Pröf=
va andarne, om de äro af
Gudi. Allt som upprörer, är
ej derföre af Nådens Ande.
Sanningen är väl grof inom
en, men får ej vara det utom
en (eller i en annans mun);
derpå hafva vi Jesu, Apost-
larnes och Profeternas före=
döme.

Anledningen till dessa
rader, är att jag nyss läste
ett stycke af Læstadii pre-
dikan, som Sällström afskrif-
vit, och derwid något litet
fick känna verkan af hans
skrifsätt. Jag kände derwid

nemligen blodet i hela bröstet omröras, ej genomträngas. Men i hjertat, hvilket vanligen jemte hufvudet är verkstaden för Andans arbete förnam jag ingenting. – Undersök om ej samma varit förhållandet med dig, och öfverväg saken noga, innan du inlåter dig för mycket dermed. Der tysthet (tillbakadragenhet) och ödmjukhet brista, du är ej ännu Andens arbete moget, och heldre än att du blifva en obetingad åhörare och efterföljare, borde man sluta dig inom sig sjelf och förbida.

Har jag sagt orätt, så har jag orätt. Gud drage oss fram, och ut ur oss sjelfva.

Din
Robert.

Vänd!

P.S. När du läst detta bref så sänd det till Carl!

D:

Nederkalix Näsby d. 3/4 57.

Dyraste Broder!

Genomläs dessa rader!

"Jag har fått del af ditt bref till Gustaf. De rader du ställde till mig grepo mig häftigt och djupt, men om der varit något vänligt broders ord, skulle de otvifvelaktigt verkat helsosammare. Sanningens rätt förnärmas ej, om än kärleken är dess tolk.

Ödmjukhet, ej bitter satir, höfves sanningen."

Dyraste Broder! wi bära vrede eller kärlek inom oss. Om våra känslor uppröras genom en annans ord, så är det emedan vi bära Guds vredes lag i vår

hjertan, en lag som fördömmer,
och som således, när den icke
förkrossar, i oss upptänder hög-
färd, vrede och bitterhet. – Wi
måste fly detta, och således
kasta oss i dens armar, som
i Gethsamene för oss bekäm-
pat och genom sin kärlek till
oss öfwervunnit vreden, och i
hwars blodiga armar, vi alle-
na kunna finna en fri-
stad undan synd och för-
dömmelse. Dyraste Broder!
Tro detta, så har du tron.
Vänta icke på att bli mera
förkrossad, eller att bättre kun-
na motstå synden, utan
lemna ditt hjerta åt honom,
och var förvissad, ~~att han öf-~~
~~werwissad~~, att han öfwervin-
ner all synd och all frestelse,

blott du håller stilla, och ingenting
gör. Blott vi låta bli, att sjelfve
bekämpa synden, och allenast rigta
vårt hjertas begär till honom,
så gör Han det oss förutan och
bevisar derigenom, att det icke är
ett menniskoverk utan Guds
verk. – Tro detta, huru orimligt
för egenkärleken och förnuftet,
det än må vara, och allt skall
blifva nytt och förändradt, och
du skall snart finna, att en
tacksamhets kärlek till Jes
skall tändas i hjertat, och
att brodersbandet skall kän
starkare till alla dem som
blifvit delaktiga af samma
nåd, och fått åtnjuta sam
Frälsarens kärlek.

Med helsning till Gusta

Din tillgifne b

R

Broder Wilhelm!

Wi skicka nu dina saker och hoppas att ingenting är glömdt. Brefwet afsändes redan igår med posten, så att det torde du hafwa fått i morgse. I knytet ligger äfwen Emmas klädning du tar, twå par skjortor &c. En kam ligger i Tallstadii lefwerne. Om du har ondt om rum i nattsäcken så kunde du taga på dig de tjocka, swarta byxorna och lägga ned de grå.

Jag ~~hade~~ sände dig äfwen mina glasögon, dem du troligen kommer att behöfwa bättre än jag. Pappa dem en-

dett rike ur fickan, ty de halka lätt ut. Skulle du behöfva mera pengar, än du nu har med dig, så bed Bessey eller Jane om att få något, tills jag kommer.

Skrif till oss, så snart du kommit till London eller Clapham Park och låt oss veta, huru der är.

Med helsningar från Annie
din broder
Robert.

P.S. Låt

Käre Broder!

Pappa ber mig inlägga några rader i sitt bref.

Tycken I hvilken vid er nuvarande vistelseort och längta efter ombyte, hvilket ej förundrar, skäl vore väl dock att ej lemna franska språkets område, förr än I hunnit förvärfva en viss grad af lätthet i dess talande. I Frankrike lärer det vara svårt, nästan omöjligt att få blifva ackorderad i enskildt hus, utan att ega bekantskaper, som förorda en. Lemnen I Schweitz skulle kanske en fotresa genom Frankrike icke vara otjenlig. Sannolikt skulle jag dock kunna skaffa eder enskild bostad i Bordeaux eller trakten deromkring om I ären sinnade att draga ditåt. Annie har der 2ne kusiner (utmärkt hyggliga säger hon) hvilka dock nu äro emellan 40 och 50 år. — Dröjen I

att öfver vintern, då vill jag nämna att södra Englands luftstreck anses vintertiden mildare än Norra Frankrikes. — På görligheten att börja med innehmtande af jordbruk i England för en utländning som ej vistats på landet i Sverge, tviflar jag. Det ginge dock an att försöka, åtminstone kan man mackordera sig på några månader hos en "farmer." allt sådant göres i England genom att annonsera i "Times".

Som I veten är August fortfarande sinnad att resa till Frankrike och bada. Han frågar dock om icke October månad blir för kall i Divonne för att der bada. Kunnen I häraf lemna ett tillförlitligt svar vore väl. För närvarande håller August på att ställa i ordning på Näsbyn för att der mottaga Kronprinsen, som kommer att ligga en natt i Calix.

Sandin har nu lemnat Lazarettet och säger sig vara fullkomligt frisk ehuru krafterna ännu ej återkommit. — Min egen hälsa är fortfarande vacklande men då flera tillstymmelser till blodspottning icke medfört någon verklig sådan, har jag kanske skäl att förmoda att någon sorts förbättring omärkligt försiggår.

Med tacksamhet skulle jag från Eder mottaga aldrig än så små bidrag till en naturalie samling, stenar, petrifikater eller snäckor &c. Om I resen till Marseille och der träffen någon af våra Kaptener, så kunden I anförtro sakerna i hans vård.

Farväl nu, kära Broder, för denna gång.

Eder tillgifne
Robert

Stockholm d. 23 Aug. 1858.

Kära Broder Wilhelm

I ditt bref till Pappa af d. 12te låg ett bref från Gustaf till mig inneslutet. Jag har nyss skrifvit svar deruppå, men på det att du ej må blifva alldeles lottlös, må jag äfven sända en helsning till dig.

Pappa ber dig ej tänka på klock-köp, om det är det ringaste med svårigheter förbundet. Öfver er resa, säger han, må egen tjäll[illegible] spelet bestämma, men det synes honom nyttigt att ni, när I i hvarje land uppehållen eder nog länge för att väl kunna språket. Framför allt varnar han er för att ej resa ifrån en ort utan att veta den gjordes adress. Annie ber eder ifrigt att ej tillbringa vintern i London, ej heller i någon annan Engelsk fabriksstad, detta af fruktan för röken och dimman.

Månne det icke äfven för dig kunde vara till nytta att åtfölja Gustaf. Han anser icke ganska riktigt, att man i längden har mer nytta af att vistas i en större stad än i en mindre. Dessutom skall du troligen aldrig kunna uthärda att endast vistas i Frankrike. Ett uppehåll der med en vän eller broder till sällskap vore dock icke ur vägen.

882 — Jag har nämnt [illegible] Pappa [illegible]
skrifvit, och han instämmer deri, samt [illegible]
tillägga, att du återvigtigt skulle kunna [illegible]
ömmingtidigare utbilda dig i en verldsstad är [illegible]
landsort, vare sig då i Marseille eller på någon
annan betydlig plats. (Möjligen (ehuru dock ovisst)
skulle du äfven kunna förskaffa dig göra kanske
genom annonser på en eller annan att taga lektioner
i Svenska eller något dylikt.) Det står dig natur-
ligtvis fritt att återvända när helst dig behagar,
och handla efter eget bepröfvande; men blir du
ej hemvan i Frankrike, så anser jag dock för
gifvet, att du i England skall finna trefnad.
Väl är vintern ej angenäm, men är man dugtigt
med kläder försedd bör den väl dock kunna
uthärdas. Hvad du nu kan lära, säger Pappa,
blir till gagns för hela din lifstid. —

— Snart är det tid att sluta och jag
måste dessförinnan bedja dig förlåta det
fadersmyndiga skrifsättet. Mitt hufvudsak-
liga göra nu för tiden är att skrifva bref i
Pappas namn, och derföre har tonen äfven
blifvit sådan äfven i detta, i hvilket Pappas
ord så ofta blifvit anförda. — I innelig[g]ande
bref till Gustaf, hvilket du torde försegla,
har jag uttömt de nyheter jag skulle meddela. Till deras antal kan dock läggas att

[illegible] jag skjär blifva en alltmer och
[illegible] gäst i vårt hus, och att, om det fortgår
[illegible] det börjat, så torde du vid din hemkomst uti
Fru Bokbinderskan Svanberg igenkänna [illegible] Sanna
Fåhræus. —

— Från Björkfors kan jag berätta, att
skörden utfallit sädel[illegible] [illegible]sam, medan i
Sangis och på andra sand[illegible] [illegible]ställen ändtligen
allt borttorkat. Till Gä[illegible] [illegible]sk, som numera
tillhör Björkfors och ligg[illegible] [illegible] mer än en fjer-
dingsväg derifrån är väg upp[illegible] [illegible]tern, och Augu-
sti [illegible] vara det tidt och ofta [illegible] [illegible]meta. De få då
så mycket större afkomma, som de hinna upp-
draga. Öfver hela riket har skörden i allmän-
het blifvit mycket god, ehuru på en och annan
torrare ort, regnbristen medfört hårdt när
missväxt.

Några särskilda helsningar från föräldrar
och syskon behöfva ej utsättas, ty I veten huru
nära I ären med hemmet och hemmet med eder
förbunden. Din tillgifne broder
Robert.

P.S. Läs, försegla och adressera Gustafs bref.

Stockholm d. 31 Aug /58.

Käre Broder,

I brist på annat att göra, skulle jag väl kunna instucka någ[ra] rader till er i Henriks bref.

Det är märkvärdigt hvad yttre lek och årstid utöfvar för inflytande å menniskan. Sommaren tyckes nästan hafva en benägenhet att upplösa familjebandet såväl emellan menniska och menniska, som mellan menniskor och Gud. Vi lefva och hafva nu lefvat en tid bortåt utan inre hållpunkt och således utan inre föreningspunkt. — Det yttre mörkret, mörkret i naturen tyckes liksom väcka en till högkomst menniskans inre ljus, och jag hoppas att snart åter återfå denna erfarenhet. — För att om möjligt genom det yttre åter förekomma till stadga, är jag sinnad att om 14 dagar inflytta till staden. Vi komma att bebo de 2ne rummen 3 tr. upp samt byggnadens hvadelningen såsom kök. — Sannolikt kommer August med med familj. Antingen de eller ock föräldrarne komma ock att bistå för Wolff

marsvädret.

Kronprinsen är nu återkommen från Norrland. Han lär vara särdeles nöjd dermed såväl som med Lappland. Han har begärt i vår byggning för Näsbyn samt ett fruktkall från Björk. Jws. Vi kunna först med nästa post få närmare underrättelse om besöket.

Gustav Nore har ändtligen farit till Dalarne att skrifva att ställets skönhet &c. lofva honom god trefnad. Imellertid har Fru Noren sedan hitkommit. Vi ha dock ej träffat henne.

Jag hinner ej mer i dag ehuru ännu mycket kan vara att sqvallra om, synnerligast en sådan som är likligt att framdeles inträffa. Sluten således

såsom Eder alltid

trofast tillgifne

broder

Robert

[illegible]holm 2/4 1860.

Käre Bröder

Att I lyckligen efterkommit till Marseille är oss bekant af edra få rader till Pappa. Så äro edra meddelanden och ditåt orättvisligen — Så långt hade jag hunnit, då edra kära bref af d. 28 sistl. kommo oss till handa. Eget var, att I så hastigt ämnen er till Bordeaux, ty jag hade just härom dagen bedt Annie skrifva till sina kusiner och förbereda dem på edra ankomst. Annies bref afgick i går och vänliggande framlemningsbref till samma personer var redan färdigskrifvet. Upplysningsvis får jag om nämna, att bröderne Hine, tyvärr eller tyvärr, icke bo i Bordeaux utan i en liten stad vid namn Jarnac i närheten af Cognac, nästan rakt i norr från Bordeaux. På något fullständigare kartor finnes Jarnac utsatt. Närmaste jernbanstation är förmodligen Angoulême. Bröderne Hine äro redan något äldre män, 3 till antalet, födde i Frankrike af Engelsk far och fransk mor, ~~handla~~ gifte med Fransyskor, hafva barn, handla med Cognac under gemensam firma, äro ent. Annies uttryck ingen utresande bror, tänkte jag säga, har så ofta fått underrättelser från hemmet som I.

N:o 72

Mons. C. A. Bergman
poste restante
Bordeaux

P.D.

bildade, gästfria, och tillgängliga, älsk... älskande gudaktighet och intresserade af ... frågor. Deras namn äro George, Thomas & Aug... De hafva i Jarnac ett litet protestantiskt kap... men i brist på predikant, pläga de turvis läsa predikan, så vida ingen kringresande prest är på genomresa hos dem. — Ehuru det är något ur vägen, kan ovardt visst skäl att uppsöka dem, ty de skola möjligen kunna gifva eder anvisning på bekanta i Paris och annorstädes. De äro nu förberedda på eder ankomst, och skola troligen, om I önsken, förskaffa eder inträde i franska familjekretsar. — I Paris tror jag icke, att Annie har några bekanta, som samstämma med er, likväl skall jag fråga, om hon ej vill skrifva till Mr. Albrecht, såvida han för närvarande är i Paris, ty han skulle möjligen kunna vara eder till hjelp vid anskaffande af bostad &c. — Annie lofvar att skrifva till Mr. Albrecht i Paris och tror för visso, att han både vill och kan vara eder till tjenst. —

Jag hoppas, I längesedan mottagit Mammas bref, som af mig addresserades till Wassil..., samt Pappas, hvilket jag tyckes minnas, adresserades i ett annat till Romane.

... nya nyheter. — Emil flyttar hem ... dagar för att sälja glas och lära sig språk. Brunnen på Waldemarsudden är färdig och lemnar godt vatten. Carl undervisar i Hjelmstedts skola 2 gånger i veckan (historia & Geografi). Om några veckor vänta vi, att Sigrid skall få en yngre bror eller syster. Annie är ännu temmeligen rask. — Han kommer just nu och ber mig säga, att Brod... Hans hafva en mängd fromma bekanta ... Paris, så att de helt visst kunna lemna er ... på vänner derstädes.

För Gustafs lilla b... jag mycket tacksam. För mig är läkareyrket i händerna på den fromme och fördomsfrie ett dyrbart kall, men i skråsinnets händer ingenting mer än Charlataneri. Synnerligen gerna såge jag, om du egnade dig deråt, och fruktlösa af de verldsliga studier äro visst förtjenta att inhemtas; men i grunden måste väl Guds Ande gifva oss insigt såväl i naturens som i essentia rerum, innan något väsendtligt verkligt dugligt af oss kan uträttas. Men detta är en gåfva, hvilken Gud ger åt den honom täckes. Oss höfves väl knappast att bedja derom, annorlunda än i allmänhet. Intet viljande och intet kunnande tillkommer oss. Ack, huru litet får ej Gud råda här i verlden! Gud gifve, att vi måtte lemna rum för honom och afsäga vår personlighet och vårt varande, så att Han må få fastare fotfäste ibland oss!

Hälsa Gustaf! Eder begge tillgifne broder Robert.
från föräldrar och syskon!

Jag var ... ...
(hade jag helw till att söka) har nu funnit det, ...
hemma nu, och jag ej kan komma i din kammare
gj wänta på dig; jag kommer ej hit i morgon.

Mons. E. W. Bergman
ad. Mesdames Castel
Batignolles
Grande Rue N° 4.
Paris.
72

franco

Stockholm d. 19 Dec. 1858.

Kära Bröder!

Jag har länge haft i sinnet, hvad jag anser mig i detta fall fullt berättigad till, att förebrå Eder Eder stora försumlighet att lemna oss några närmare meddelanden från resan. Detta gäller isynnerhet Gustaf. Hans bref hafva vanligen haft följande lydelse: "Den 10de for jag derifrån, den 15te kom jag dit, den 20de kom jag hit och den 25te tänker jag resa härifrån, så att jag må hinna dit och dit till den 30de." Allt det der kan vara mycket roligt att veta, men det finnes väl annat, som är det ännu mera. Eller hafva alla de nya föremål, de nya seder och de nya förhållanden, I sett aldrig gjort ringaste intryck på Er? Äro I då lika litet mottagliga för sådana och lika litet meddelsamma som (för att tala med Luther) en stock, en sten, ett träsk? —

Så långt i förtrytelse och vredesmod. Detta har blifvit sagdt, emedan länge tänkt,

men det var ej det, som egentligen skall [illegible]
Denna dag, jag hoppas det, skall för mig [illegible]
en dag för lifvet. Det är Söndag i dag, och C[illegible]
har från predikstolen läst tacksägelse öfver
att Annie lyckligen blifvit förlöst med en
datter. Hon föddes kl. 3 i natt och tyckes vara
välskapad och frisk. Äfven Annie är icke
så svag, som man kunde vänta. Gud gifve,
att de båda finge hälsa och krafter! —

Pappa drack vid middagsbordet min
skål, och samtidigt lyckönskade han äfven
bokbindar Svanberg med föstmö. Partiet med
Hanna blef om intet, och i dess ställe har
det nu lyst för honom och Mamsl. Forssberg
från Luleå. —

August är betänkt på att i Januari
eller Februari resa till Frankrike, besöka
kuststäderna samt slutligen hamna i
Divonne för att bada. Han är angelägen om
att få Emil till sällskap, och denna
hans önskan blir troligen willfaren. Om så, tyckes
det ju blifva ett stort brödramöte i Paris.

När Februari lupit till ända, hoppas
jag Wilhelm är betänkt på att resa till
England. Nästa höst skall ju lärarnes antal

i Nya Elementarskolan betydligt förökas.
Då behöfvas troligen äfven 2ne i lefvande språk;
och om du inhemtat Engelska, kunde du med
sannolikhet räkna på platsen. Kommer du
till England, så förmodar jag, du ej återvänder
hit före Juni. Jag ålägger dig då, att efter
förmåga söka öfvertala George och Emma att
medfölja. —

Henrika önskar s[illegible] [illegible] några rader, och
jag lemnar henne den [illegible]ande delen af
pappret. Lefven väl. [illegible] väl!

O. R. B.

Alskade bröder! Säkerligen framkomma ej dessa rader förr
än Julen ingått. Må det vara vårt uppriktiga allvar, att på genomlefva
den tiden någon mon åtminstone i det rätta sinnet, att icke verldsfåfängligheten
nöjehetsanden i så stort mått må vara h[illegible] Gud gifve oss sin nåd
att här i verlden vi blifva och vara Hans! — [illegible] bröder! I kunnen väl alls
ej föreställa eder, huru jag har det i min nuvarande ställning. Det kan
jag åtminstone säga, att jag har mycket godt, blott jag sjelf tager vara derpå
och vakar. Genom den tukten Alm lefver uti, har han kraft att i många
fall hålla sig rätt och vandra varligen, det behöfves och sannerligen mer och mer.

Julaftonen och juldagen komma vi troligen, att vara i staden tillsammans hos
Mamma och Pappa. Jag har lust att skrifva till eder, men det ville ej framkomma
något dugligt att nedskrifva, tagen åtminstone emot dessa rader som en kärlekens helsning
från eder Syster Henrika

Jag är vill att Alm helsar, fastän han [illegible] här.

1 Dec 58

Stockholm d. 11 Jan. 1859

Käre Broder

För 3:ne veckor sedan tillskref jag Eder för att underrätta om min lilla dotters födelse. Nu har jag att berätta om hennes död. De få dagar hon lefde, var hon oss en glädje, och nu, sedan hon är död, hoppas jag hon skall vara till välsignelse. Hennes själ har ingått, såsom Lineman sade, i Guds barnkammare, och der får hon nog äfven lära att bedja för sina fattiga, syndiga föräldrar. — I början af sin härvaro tycktes hon vara ovanligt frisk, så att vi gladde oss deråt. Efter ett par veckor började hon dock visa sig något orolig och natten före den utsatta kristningsdagen klagade hon oafbrutet utan att sofva. Döpelsen försiggick i Föräldrarnes våning, och ehuru många gäster voro närvarande anmärktes nästan af alla, att en djup och behaglig anda genomgick sällskapet. Bland de inbjudne befunno sig Fjellstedt med fru och dotter, Pastor Bülow med fru, samt den nykomne Engelske Pastorn, Mr Blakey (Ellisons efterträdare) med fru. Utom husfolket stodo Mathilden och Carolina Bliven faddrar. Carl förrättade dopet. — De namn, som gåfvos henne voro Gerda Henrika. — Först dagen på qvällen d. 5te märkte vi, att hon hade en stor böld i högra handen. Levertin öppnade den följande morgon, då ganska mycket var och blod utflöt. Doktorn kunde föröfrigt icke upptäcka någon sjukdom, utan tog för afgjordt att hon skulle tillfriskna sedan bölden blifvit öppnad. Men endast för en liten stund lindrades hennes plågor, sedan började de ånyo och fortforo till d. 7de på förmiddagen. Derefter föll hon i en slags dvala för några timmar, och när hon uppvaknade flyktade anden utan kamp i några få och milda andetag ur kroppshyddan. — Det var naturligtvis smärtsamt att skiljas vid henne, men hade varit det vida mer, ~~om hade varit det vida mer~~ om vi kunnat upptäcka någon yttre orsak till hennes död. Det var nu, som om Gud beslutat att taga henne bort, synnerligen som Annie sedan långt förut på ett egendomlig

sätt blifvit återamad. Tre eller fyra dagar efter [illegible] såg hon nemligen midt på förmiddagen, medan hon [illegible] en liten svart hand långsamt sänka sig ned öfver [illegible] på henne och sedan lika sakta lyfta sig. [illegible] Annie efter om någon skulle stå bakom hufvudgärdet, men der var ingen. Emellertid uppreprades den svarta handens dinna rörelse tre gånger. När jag kom upp från kontoret, berättade Annie detta för mig, samt äfven för Mamma och Carl, men vi kunde ej då fatta betydelsen, emedan både Annie och Gerda tycktes vara friska. Först sedan hon dött och med en sjuk hand, hafva vi förstått att det måtte varit så på förhand beslutadt.

I dag skola qvarlefvorna följas till grafven. Annie och jag hade äfven tänkt med följa, emedan föret var förträffligt. Men i natt har det stormat och regnat så att gatorna nära nog äro bara, och då våga vi oss ej så långt. ——

Som ni väl vinner att I hafven svårt att vinna tillträde till främmande umgänge och ej gerna på egen hand kunna besöka besökansvärda inrättningar [illegible], har Annie i Lördags skrifvit till Katholska pastorn i Ville d'Avray samt på ett mycket artigt och fiffigt sätt anmodat honom att vara eder till tjenst samt att vägleda eder till kloster och fromma stiftelser, till hvilka I icke utan en prestmans biträde skunnen vinna ingång. Jag har sett "Mr le Curé", då han ett par dagar vistades i London, men jag kunde icke nog franska för att samtala med honom. Emellertid tror jag just icke att han i sig sjelf är någon värdefull bekantskap, men som ett medel är han visst förträfflig. Han är mycket språksam, har en mängd bekantskaper, är ifrig katholik och villig att visa främlingar allt godt, som den Romerska kyrkan kan skaffa att uppvisa. Försummen derföre icke tillfället att fara och uppsöka honom. Han är redan [illegible] på eder ankomst, och här närslutas ytterligare några rader från Annie, dem I personligen bören framlemna. Han bor tyvärr icke i Paris, men det skadar ju icke att göra en utflykt till Ville d'Avray, der Annie bott i så många år. Ville d'Avray ligger på vägen till Versailles vid samma jernbana. —

Nu något angående [illegible]. Pappa ber mig nämna att så länge I finne[illegible] hafva nytta af att dröja i Paris, skolen I för [illegible] icke fara derifrån ty hela resan är ju företagen [illegible] att I måtten dra största nytta af eder tid och [illegible] samma. Deraf [illegible] så länge I finnen Eder hufva[illegible] [illegible] dröja öfver hela sommaren.

Har Gustaf satt sig i [illegible] samband med homöopathiske läkare? Om ej, vore [illegible] ej skäl att göra det ty här hemma i Sverige finnes ej tillfälle [illegible] till. Borde du ej göra dig något bekant [illegible] homöopathiska, halfallopathiska [illegible] om hvilket jag förr talat?

Jag är nu ordentligen fastad vid kontoret, men inkomsterna vilja ej svara mot utgifterna. Skullen I derute i mångfalden händelsevis finna någon befattning, som kunde passa sig för mig, så var god underrätta, eller ock vore det bra om möjligen tillfälle erböde sig att förorda mig som kommissionär i ett eller annat afseende. Väl förstår jag, att I ej gerna kunnen komma i tillfälle dertill, men jag omnämner det dock.

Nu tryter pappret, så att jag nödgas sluta. Försummen ej att besöka Mr Barbès, le curé de Ville d'Avray. Månne alla de bref, som addresserats till Vilhelm framkommit? Hafven I begärt några pengar af Tolsh [illegible] i Marseille?

Tillgifne brodern

Robert.

Stockholm d. 25 Jan. 1859.

Käre Broder Wilhelm

Samma dag Pappa sednast till-skref Eder eller d. 21 d:s, inhändi-gade jag dina välkomna rader, hvilka underrättade om dina skolläsare funderingar. Det upp-drag du gaf mig skred jag genast till att fullgöra, men lika fullt har ej allt blifvit i ordning förr än just nyss, kl. 6 på afton. Un-der sådana omständigheter ur-säkta du att jag ej nu är så mång-ordig.

Kan du erhålla en skolläsare plats, så vore det otvifvel-aktigt det som mest skulle främja ditt Franska språkstudium, och det skulle således vara glädjande att höra dig lyckas deri. En an-nan fråga är ock, huru skall du kunna undervisa i Engelska språket? Ty såvidt jag vet

umgånge med Engelsmän i Schweiz samt med Heres i Jarnac upplefvat hvad du under ditt korta besök i England fått äfventyra så lärer väl kunskapen betydligt gått bakåt.

Blir du emellertid en välbeställd skalltärare, så ber Pappa mig påminna om att du när du en gång åter kommer i befattning, ej må förglömma att uttaga bevis eller betyg deröfver. — Samma gäller, skulle om mer om Gustaf, ty betyg skulle troligen befria honom från att genomgå här, hvad han en gång i Paris undangjort.

Wintern har här ovanligt mild. Thermometern visar vanligen några grader af blidt och af de jemnförande meteorologiska observationer, som numera finnas införda i våra tidningar torde väderleken

i Paris vara ungefärligen densamma som här, ibland något varmare, men och ibland något kallare.

Wi äro i afton bjudna till Tant Lotta. Fruntimren hafva redan gifvit sig i väg, och jag hastar med mitt bref för att vinna några minuters ledighet mellan kontoret och besöket.

Så farväl, dyraste broder. Emil har bedt mig helsa, och Pappa ber mig påminna dig om att bättre vårda din stil, än du af dina bref tyckts göra.

Hast

tillgifne broder
Robert

Herr E. Wm Bergman

London.

Hotel du Vieux Doelen

Stockholm d. 19 Maj 1857.

Käre Broder Wilhelm!

Dina rader af d. 12 d:s hafva kommit mig tillhanda, och jag får för den gjorda meddelanden tacka, instämmande dessutom i allt hvad Du säger. Inga predikanter hafva i London fullt tillfredsställt mig. Dem jag dock helst hörde, voro Mr Dibdin, Episcoplatig predikande i närheten af the 7 Dials (7 gator, som korsa hvarandra) samt Mr Martin Independent, hvars chapel låg nedanför Green park (närmare Thames). Jag nämner dessa ~~icke~~ endast för det fall Du ej funnit någon, som Du känt dig benägen höra mer än en gång.

Edra reseplaner synas oss icke olämpliga. Att Du vistats några veckor i Tyskland, tror jag framdeles skall ingifva tillfredsställelse. Detta vare sig Du adjunkter-

ansökan bli bifallen eller af[illegible]; [illegible] några dagar bli denna fråga troligen afgjord, och vi skola då genast underrätta Dig om utgången. Din ansökan kom riktigt till handa och blef med dithörande papper behörigen inlemnad.

För närvarande bor jag i Norra Kammaren på Landet, emedan mitt bröstetillstånd nödgat mig söka den friskare landtluften och att på några dagar afhålla mig från Kontorsgöromålen. August med familj bebor lilla byggningen.

Din tillgifne broder
Robert

Helsning till Gustaf samt till mina svägerskor(?).

Bien aimé frère! Det var mycket angenämt att få emottaga edert sednaste. Så underbart händelserna foga sig! De förut förskingrade familjerna äro nu samlade på Valdemarsudde; Augusts från det stora Björkfors inskränkta till härvarande s. k. „lilla byggning", och detta med mycken trefnad och tillfredsställelse! Skulle man mindre förlita sig(?) finna på småsaker, så skulle man af allt hämta lärdom och styrkning för sin tro. Det vore icke så svårt, som man föreställer sig, att [illegible] terrainen för tron, äfven i det yttre, om man icke fruktade den ytterst liten försakelse, som dertill erfordras. — Ulff har lidit ett under vintern och, med Guds hjelp för när det, skola vi i honom hafva en sann broder. Likaså Ludvig. I vårt hemlif ha vi försökt öppna en liten brunn emot synden och oroligheten(?) genom att samlas till en liten andaktsstund morgon och qväll, när sig göra låter. Gud låte oss vandra så, att det må kunna ske Honom till behag. — Robert skralnar alltmer, och vistas nu på landet, hvilket är alldeles i sin ordning, ehuru emot hans första plan för sommaren. — Tjenstepersonalen skolen I vid eder hemkomst finna mycket förändrad; en arbetare ha vi fått oss från Långholmen, hvars hitkomst vant ett tecken till Guds bönhörelse och nåd om de sina. — Broder Gustaf lärer ämna sig till Edinburgh; den stadens universitet måtte vara utmärkt för sorgfällig medicinsk undervisning, ty jag erinrar mig der ha besökt den s. k. Physicians Hall, hvilken var utomordentligt praktfull, vittnande om sjukvårdighet(?) i afs. på medicinska vetenskapen. Torén hade gifvit mig recommendationsbref till en [illegible] Doctor [illegible], som var en enkel, hjertlig och fromt tänkande man; denne förde mig dit. Kommer Gustaf att fara till Edinburgh, skulle ett sådant förord ha kommit honom väl till pass, men det kom mig. Jag erinrar mig icke numera adressen. Härmed slutande, i Guds nåd, eder tillgifne [illegible]

Mamma helsar eder och ber mig säga, att hon ansåg eder plan för sommaren vara „så god och så klok", att hon riktigt gladde sig deråt.

[illegible] ick hedenskrifna bokar alltför vidlyftig eller afskyligt(?) så [illegible] — någon kunna af eder —
[illegible] mig: Aarons Kod Välsignelse, ty Georgs Gillestrie(?).

Stockholm d. 21 Juni 1857.

Käre Broder Wilhelm!

Dina ra[illegible] d. 13 d:s hafva kommit oss [illegible] ilhanda o[illegible] de deraf, att Din vistelse i England lärer [illegible] sitt slut, och att vi snart få förvänta dig hem. Din ansökan för Adjunkts platsen i Elementarskolan har också ej blifvit bifallen, så att Du för dess skull ej behöfver dröja i utlandet.

Inom hemmet har [illegible] sednaste tiden ingenting af vigt förefallit. [illegible] vistas för närvarande i Kalix och Pappa är sinnad om några dagar resa dit. Möjligen får Paul följa med honom. Alm och Henrika ärna sig också på någon vecka till Dalarne, så att de hemmavarande syskonens antal betydligt förminskas.

Den boklår, Gustaf hitsändt, har vederbörligen framkommit.

Som du vet, bad jag Broder Gustaf för någon tid sedan att ~~köp~~ hos James Leath, 5, St Paul's Churchyard köpa mig "a case of homoeopathic medicine" med tillhörande bok, kostande tillsammans 12£ eller 13£. Då han sedan ej nämnt något derom, förmodar jag han icke gjort det. Om så, var god och käre gör mig till viljes.

Nu farväl, kära Broder. Uppehar [illegible]
något i Tyskland, så att vi få skrifvas
dit? Om icke, så välkommen till hemmet.
Din Robert.

Mr. E. [illegible] Bergman
35 [illegible] Street
[illegible] Place
London

WG LONDON JU 29 59

IPSWICH JU 28 59

Stockholm [illegible]

Kära Broder,

I går mottog jag dina rader af d. 10 d:s, och de voro kärkomna. Roligt är allt, som låter en, om aldrig så litet, blicka in i menskornas olika förhållanden, tankar, känslor och mångfaldiga uppfattning af lifvets tilldragelser. Vi måste göra oss förtrogna med medvetandet om, att hela menniskoslägtet är en stor enhet. Detta medvetande gör oss intresserade af allt, det lär oss att gråta med dem som gråta, att glädjas med dem som glädjas, att lefva [illegible] för ett stort mål, utan fruktan för enskildas [illegible] omdömen. Allt som härtill kan bidraga bör [illegible] af. Se ej mycket, men hör detta mera. Tänk, om du kunde få tillvistelse några dagar i ett munkkloster och samtidigt få tillfälle att sätta dig in i påfvedömets verldsåskådning. Månne det ej vore lärorikt?

Den 23 Juli. Så långt skref jag för en vecka sedan, samt uppsköt fortsättandet för ämnens erhållande. Några nya sådana har jag dock ej lyckats vinna, och sänder detta endast för att fylla lodet med Carls bref. Då jag säger inga nya tager jag för afgjordt, att du länge sedan hört omtalas och genomgått huru åskan för en tid sedan slog ned i stora byggningen på Waldemarsudden utan att

[illegible] någon egentlig skada; äfvenså förmodar jag
att du från annat håll blifvit underrättad om att
formlig förlofning ändteligen försiggått mellan Alm
och syster Henrika. Före vintern förmodar jag att
Henrika ej mer kommer att vidkännas Berg-
manska namnet.

Min hälsa tyckes vara vida förbättrad.
För närvarande är jag nästan dagligen på kon-
toret, men längtar alltjemt efter annan verk- o
samhetskrets. Ett rykte förmäler, att Elgborg
sannolikt blir fängpredikant, och i så fall kom-
mer att lemna sin tillämnade föreståndare-
plats i Ahlbergska skolan. Glad skulle jag vara
om Fjellstedt ville tillbjuda mig den. Ännu är
Fjellstedt bortrest.

I fjorton dagars tid hafva vi nästan för
jemnan haft omkring 30 graders warmt.

Du ser, att jag nu skrapat i hop de ny-
heter jag kunnat meddela, det hela har således
blifvit hvad det är, ett kontorsbref. En annan
gång kanske bättre, till dess lef väl!

Helsa broder Gusthaf från

Din varmt tillgifne broder

Robert.

Pappa helsa!

Stockholm d. 15 Sept. 1857.

Kära Broder Wilhelm!

Dina rader af d. 12(?) gifva mig anledning tillskrifva dig några ord, icke just för att omnämna, att din clokkappsäck redan i förrgår afskickades, ty den hoppas jag redan framkommit, utan för att tala om ditt tvemod vid återtagandet af studierna.

Som du väl torde veta, har jag af begynnelsen varit af den tanken, att du borde söka dig anställning vid någon skola och ej vidare tänka på graden. Denna min åsigt har sedan vid umgänge med dig undergått förändring i så måtto, att jag nu anser såsom det otvifvelaktigt bästa, att du föresätter dig graden till mål, detta af orsak att jag hos dig, såväl som hos Gustaf, ~~[illegible]~~, ej funnit den mognad, som jag, länge frånvarande från hemmet, förväntat hos eder.

Studeranden af Norrlands Nation
Herr C. Wl. Bergman
3, S:t Persgatan
Upsala

Det är således för dig om icke alls fråga
val af lefnadsyrke, utan om lämpligaste sä[tt]
att låta sansen och den pröfvande omdömesk[raf]
ten mogna. För Gustaf kommer detta med åren,
hvarthelst han blir satt, ty han eger af naturen
lugn och besinning. Dessa måste af dig till=
kämpas, hvilket säkert lättast låter sig göra
genom ett jemnt, föga omvexlande och stillsamt
arbete, såsom läsning, helgadt genom bön.
Anförtro ditt hjertas sak åt Gud; grip icke
om din frälsnings angelägenhet med egenhetens
ifver, utan vänj dig vid ett flitigt, ofta upp-
repadt, eller om möjligt fortgående stilla hållande.
Betrakta studierna också, icke såsom en
lexa, hvilken skyndsamt måste inläras, utan
såsom ett af Gud dig gifvet medel till använ=
delse, och till sinnenas och affektionernas
samlande och bemästrande. — Kan du någon
gång finna en skymt af Gud i de mysterier, om hvilka
du läser, så är det lärorikt och nöjsamt, blott
ej hjertat fäster sig vid vetenskapen, hvarför
dock jag och Gustaf äro mera i fara än du.
Nu har jag uttalat allt hvad jag här-
om har att säga. Jag hoppas du ej blir
stött på mina ohyflade uttryck, eller om
du blir det, att du snart åter försonas. Hvad
sanning i det sagda innehålles, torde du

[i]kanna; allt det öfriga afsvär jag redan.
Gustaf torde väl ha dig bekant att den
Boström, vid hvars sjuksäng han vakade, förl.
fredags afton afled på lazarettet. Sedan du reste
har en karl ytterligare insjuknat samt en
af Gustafssons små flickor, som ännu på
qvällen var rask, på följande morgon aflidit
i kolera. Inalles hafva således på Udden in-
sjuknat 6, dött 4.
— Jag upprepar ännu en gång. Begagna
studierna som ett nådemedel, ett preservativ.
Omfatta dem för öfrigt ej med någon ifver, och
lägg ej mer vigt på dem än de förtjena. Hållna
på afstånd, kunna de blifva föremål för betraktel[se]
och väcka intresse. — Den tacksamhet, som uppstå[r]
håll likaledes på afstånd; vi äro ej skyldige upplåta
dörrarna till hjertat för alla sinnessjälens fridsstö=
rande affektioner.

Helsa Gustaf.

Din tillgifne Broder
Robert.

Stockholm d. 20 Sept. 1859

Käre Bröder!

Härmed vill jag egentligen endast erkänna ingången af Wilhelms rader af d. 18de samt färgna eder med underrättelser från hemmet, ehuru de i sig sjelfva icke äro af glädjande natur.

Det är en glädje att få tala öppet och blifva förstådd. Erkännandet af de egna bristerna är den enda vägen till sann ömsesidig vänskap och bekantskap. Detta är allt hvad jag för tillfället kan svara å Wilhelms bref.

I hemmet hafva sjukdom och död varit en stadigvarande gäster allt sedan Er afresa. Man räknar nu att ej ~~mindre~~ färre än 14 personer varit angripna af kolera på Waldemarsudden inom några veckor, ehuru i mer eller mindre grad. Bland dessa hafva 5 aflidit, neml. Boström, Brädgårdsarbetaren Gustafsson samt dennes treåriga dotter tillika med (2) 2ne kolbärare. Olsson har legat för döden, men är nu i tillfrisknande; Stenberg ligger fortfarande på Lazarettet, men är på bättringen. Om lilla Jonsson har man godt hopp.

Carolina Bergman har upprepade gå[nger]
haft anfall af diarrhé, men utan vara[nde]
fara; äfven lilla Manne har fått hålla
sig vid sängen i några dagar.

Anna och Sigrid hafva äfvenledes ing[ått]
vid mig ord. Den förra har nu legat i
twänne dagar, men hoppas kunna stiga
upp i morgon. Den sednare är visserligen
bättre, men likväl ej alldeles fri från diar-
rhéé.

För öfrigt lärer koleran högst obe-
tydligt gå i staden.

Den 22^dr^ afreser August från Kalix
och torde således inträffa här om Thors-
dag åtta dagar till.

För öfrigt ingenting nytt. Helsa Lud-
vig Wetterdal och varen sjelfva broderligen
helsade af

Robert.

P.S. Skrifven någon gång, såväl till
oss som till föräldrarne.

D.

Stockholm d. 23 Mars 1860

Broder Wilhelm!

Ditt bref till Pappa har blifvit mig dele-
gifvet och dina helsningsord deri till mig fram-
kalla dessa rader.

Hvad ditt omdöme om mig angår, så är det för visso
orätt, liksom möjligen mitt om dig. Vi förstå icke
hvarandra, emedan vi icke förstå oss sjelfva.
Att jag ej skrifvit, härrörer sig ej af något sträng-
dömande, utan af oförmåga att skrifva. Ty hvar-
om skulle jag skrifva? Om det som rörer mitt
hjerta, eller om det som är mig likgiltigt? — Om
det förra, nå väl! Huru? Genom att uppmana
och uppmuntra eller kanske till och med genom
att lära? Men om en blind leder en annan falla
de icke båda i gropen? Och hvad uppmanin-
gar vidkommer, tänker jag mången gång: Gud
bevare mig för att någonsin bedja någon blif-
va en Christen! Ty huru omöjligt det är att blif-
va en sådan får jag dag för dag allt tydligare er-
fara. Fortgår det som nu, så dignar jag under
försöken, och Gud måste då handgripligen göra
mitt intet till något, om Honom täckes.

Denna fruktan för uppmaningar oaktadt,
åstundar jag innerligen att vinna ditt såväl som
Gustafs andeliga broderskap, ty detta skulle för

oss hvar och en go[illegible] ett genom[illegible]
dring möjligare. Men jag bör ej h[illegible]

Du är illa utsatt för kärlek till Eva [illegible]
känner lika litet som jag djupet af fallet. [illegible]
Gichtels lära om äktenskapet är fullkomligt
sann, derom eger jag inre öfvertygelse. ~~Gichtel~~
Carl misskänner honom, dels emedan han
saknar egen erfarenhet, och dels emedan han
i sjelfva verket så godt som alldeles icke läst
Gichtels bref. I denna fråga var Gichtel icke
det ringaste ensidig, huru Adam, hvilken vi så
gerna smeka, beskyller honom derför.

Kära Broder! är jag sträng emot andra, så
vill jag åtminstone också vara sträng mot mig sjelf,
huru det, tyvärr, mindre väl lyckas än det förra.
Att Eva måste i grund försakas, om Sophia skall
blifva vår brud, kan ju icke betviflas, men lika-
fullt har jag ej kunnat öfvervinna.

Bönen är vårt halfva lif, men det gifvas
mångahanda böner. Om en del heter det: "bedjen
och I skolen få", och om andra: "I bedjen, men I
fån intet, ty I bedjen illa". När den Helige Ande kom-
mer, skall Han lära oss bedja; men dessförinnan
har jag för min bön tagit följande till rätte-
snöre: de som Fadren tillbedja, skola tillbedja i
anden (icke i själen och icke i kroppen, utan i anden)
och sanningen, och att den Gud, till hvilken vi sko-
la bedja, bor icke i himmelen och icke ens i när-
maste rummet utom oss (hvilket skulle tillstädja

[illegible]de) utan i vår sinne och i vårt hjerta.
[Ä]ro icke att I ären Guds tempel? –

Nu har du fått veta mina dagliga öfningar.
Huru skulle jag kunna påtruga dem på andra, då
jag ej ännu sjelf med sådant allvar omfattat dem,
att jag deraf fått se någon frukt, och kunnat
bedöma deras värde? –

— Min helsa är ännu ock dålig, dock vida bättre än i
vintras och inger hopp om vidare förbättring.
Anni är frisk och Sigrid äfvenledes.

Din tillgifne broder
P[illegible]

Hr Wilhelm Bergman
Stockholm

Kessfit Haparanda, under kryss-
ning söder om Skåne, d. 1 Juli 1860.
i sigte af Rügen.

Käre Broder Wilhelm!

Mindre i tanke att kunna inverka på dig, än af begär att uttala den sanning, om hvilken jag tror mig vara förvissad, och hvars närmare kännedom jag på erfarenhetens väg eftersträfvar, önskar jag ännu få säga dig några ord i en fråga, der ditt andelif är för tid och evighet ganska väsendtligt beroende.

Böra vi företaga oss något till följd blott af naturens drift och vår egen vilja, utan att fråga efter Guds? Ditt svar blir otvifligen nekande. Men huru få vi veta Guds vilja? — (Jag talar af mig sjelf och mitt svar eger således endast ett inneboende värde.) — Vi måste, tänker jag, pröfva oss sjelfva, om vi äro lagens eller löftets son. Den förre är ofri; den sednare fri. — [illegible]